

ZAJEDNICA TEHNIČKE KULURE SPLIT

BILTEN

djelatnosti udruge

Zvjezdano selo Mosor

2012.

Zvjezdano selo Mosor

Šimićeva 50
21000 Split

www.zvjezdano-selo.hr
info@zvjezdano-selo.hr

2012.

Djelatnost udruge **Zvjezdano selo Mosor (ZSM)** posvećana je u prvom redu promicanju i poduci s područja astronomije i astronautike. Usto, udruga se intenzivno bavi i jačanjem ekološke svijesti u mladih, te promicanjem drugih prirodnih znanosti, tehničke kulture, te opće kulture i umjetnosti. Ciljevi su nam edukacija novih naraštaja astronoma, poboljšanje kvalitete življenja mladih, sprečavanje asocijalnih i ovisničkih ponašanja u neposrednom radu s mladima, te poticanje kreativnog stvaralaštva mladih kroz edukacijske programe i radionice.

Rad ZSM-a se može podijeliti na djelatnosti trajnog karaktera, koje se već duže vremena provode svake godine, te povremena događanja, koja se upriličuju u određenim prigodama.

Kao i dosad, ZSM je i u školskim godinama 2011/12. i 2012/13. organiziralo **Malu školu astronomije**, za učenike osnovnih i srednjih škola. Nastava se održavala u prostorijama udruge u Splitu, u Šimićevoj ulici br. 50, dok je praktični dio poduke – upozvanje s izgledom neba i promatranja teleskopom – vršen tijekom povremenih posjeta polaznika Zvjezdarnici na vrhu Makirina, u Gornjem Sitnom. U rad Male škole astronomije bilo je tijekom godine uključeno petnaestak učenika, podijeljenih u dvije starosne skupine.

Zvjezdarnica ZSM-a je usto tijekom cijele godine bila otvorena za **posjete građana**, uz simboličnu cijenu ulaznice. Posjete nisu trebale biti najavljene, a primane su petkom i subotom, u večernjim satima. Tijekom godine, Zvjezdarnicu je na taj način posjetilo nekoliko stotina zainteresiranih građana, koji su, dakako, najveće zanimanje pokazali u ljetnim mjesecima.

Sljedeća vrlo važna i već tradicionalna djelatnost udruge, bila je provedba **Škole u prirodi**, oblika suradnje ZSM-a i predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, te fakulteta u Splitu i drugim mjestima naše zemlje. Riječ je o edukacijskom obilasku Poljičkog kraja kojega vodi tajnik ZSM-a Tomislav Nikolić, a koji uključuje i posjet Zvjezdarnici, s predavanjem iz astronomije i promatranjem s terase Zvjezdarnice (za dnevnih posjeta) ili iz njene velike kupole (za večernjih posjeta). Program Škole u prirodi pokazuje stalni rast zanimanja nastavnika i roditelja za taj oblik poduke, te je ove godine obuhvatio blizu tisuću predškolaca, učenika i studenata. Suradnja sa školama je bila posebno dobra u jesenskom dijelu godine.

U tradicionalne djelatnosti naše udruge spadaju i **učenički kampovi**, koji su ove godine organizirani u četiri navrata, u samoj Zvjezdarnici na Mosoru. Redom, bila je riječ o:

- **zimskoj školi** astronomije, fotografije, izrade predmeta od gline, animacije i zrakoplovnog modelarstva, održanoj 3-6. siječnja, kojoj je prisutvovalo desetak učenika..
- **ljetnoj školi** astronomije, robotike, animacije, zrakoplovnog i raketnog modelarstva, s kreativnom radionicom, održanoj 2-6. srpnja, kojoj je prisustvovalo petnaestak učenika;

- **ljetnoj školi** astronomije, robotike, animacije, zrakoplovnog i raketnog modelarstva, s kreativnom radionicom, održanoj 30. srpnja – 3. kolovoza , kojoj je prisustvovalo desetak učenika;

- **radioamaterskom kampu**, održanom 19-26. kolovoza, kojemu je prisustvovalo 18 učenika iz cijele Hrvatske.

Pored spomenutih stalnih djelatnosti udruge, ove godine je u Zvjezdarnici i/ili u organizaciji ZSM-a upriličen i niz drugih događanja i radionica, u koje je bio uključen veliki broj djece i odraslih građana. Te su djelatnosti uključivale i sljedeće:

❖ **Manifestaciju „Noć muzeja“**, u koju se 27. siječnja ove godine po prvi put uključilo i ZSM. Program koji je priređen u našoj Zvjezdarnici, privukao je više od 700 posjetitelja koji su se na taj način unatoč hladnoći odlučili uključiti u ovogodišnju akciju Noći muzeja. Na početku programa, u velikoj dvorani Zvjezdarnice je otvoren postav Muzeja tehničke kulture u osnivanju, da bi potom s recitacijama nastupili učenici OŠ Žrnovnica. Slijedilo je otvorenje izložbe slika Gorana Sučića, dr. sc, i akademskog slikara Slobodana Butira, o kojima je nekoliko prigodnih riječi kazao Igor Brešan. Posjetitelji su u stankama programa dobili priliku razgledati eksponate muzeja i slike.

Mlade gitaristice Glazbene škole Josip Hatze, Sara Šimetin i Andrea Maretić, izvele su potom djela Bacha, Duarte, Pujola i Barriosa, a ulomke iz knjige „Vodič kroz galaksiju za autostopere“ pročitala je kazališna redateljica Marica Grgurinović. Prisutne je posebno razgalila poezija i proza sućuračkih autora Nade Jerčić, Miroslava Luketina i Dragana Kovača, koje su autori sami pročitali, kao i tekstovi Marice Buratović, pjesnikinje iz Staroga Grada.

Kraj programa pripao je astronomskim sadržajima, za koje se pobrinuo astronom-animator ZSM-a. Nakon uvodnog promatranja zvjezdanog neba s terase zvjezdarnice, u velikoj je dvorani održano i predavanje s temom „Voyageri – ustrajni svemirski putnici“. Program je okončan teleskopskim promatranjem Jupitera i Velike Orionove maglice, koje je potrajalo do poslije 1 sat iza ponoći!

❖ **Promatranje konjunkcije planeta Venere i Jupitera.** U sklopu programa Škole u prirodi, zvjezdarnicu Zvjezdanog sela Mosor na vrhu Makirini u Gornjem Sitnom posjetilo je 13. ožujka četrdesetak predškolaca

iz dječjih vrtića „Maslina“ i „Sunce“, koji djeluju u sklopu dječjeg vrtića „Trogir“. Nakon što su poslušala kratko predavanje o planetima Sunčevog sustava, djeca su s terase zvjezdarnice promatrala susret dvaju najsjajnijih planeta našeg neba, Venere i Jupitera. Povodom te zanimljive konjunkcije, zvjezdarnica je bila otvorena i za građanstvo. Unatoč buri i hladnoći, tijekom skoro tri sata koliko je trajalo večernje promatranje, zvjezdarnicu je posjetilo blizu stotinu zainteresiranih. Promatranje je vodio i prigodnim ga tumačenjem popratio astronom-animator ZSM-a Zoran Knez.

❖ **Zimsku školu radioamaterizma**, koja je uključivala vježbu amaterske radiogoniometrije i sudjelovanje u kratkovalnom natjecanju „Russian DX Contest“. Školu je vodio predsjednik radiokluba „Kaštيلac“ Rolando Milin (9A3MR), a u njoj je sudjelovao osam mladih članova kluba, te nekolicina starijih operatera. Škola je održana u Zvjezdarnici, od 17. do 18. ožujka .

❖ **Posjet petnaestak članova sinjske udruge „Cjelovit život“, upriličen 17. ožujka.** Za posjetitelje je najprije održano predavanje s temom „Sunčev sustav“, astronoma-animatora ZSM-a Zorana Kneza. Oni su potom dobili priliku s terase zvjezdarnice razgledati okolicu panoramskim dalekozorom, da bi potom ostatak popodneva proveli na izletu do planinarskog doma na Mosoru. Gosti iz Sinja su uvečer ponovno svratili do zvjezdarnice, kako bi teleskopom iz velike kupole promotrili planete Jupiter, Veneru i Mars.

❖ **Tradicionalnu manifestaciju „Pozdrav proljeću“, već desetu po redu.** Iako je proljeće u astronomskom smislu započelo dan ranije, srijeda (21. ožujka) je izabrana za održavanje „Pozdrava“ kako bi njime bio obilježen i 22. ožujka, Svjetski dan zaštite voda. U program je bilo uključeno pedesetak učenika OŠ Majstora Radovana iz Trogira, koji su prije dolaska u zvjezdarnicu na vrhu Makirina u Gornjem Sitnom posjetili i izvor rijeke Žrnovnice, toga našeg malog krškog bisera.

U samom Zvjezdanom selu im je predavanje na temu „Vodeni žig proljeća“ održala povjesničarka umjetnosti Jasenka Splivalo, nastavnica u Školi likovnih umjetnosti i 1. gimnaziji u Splitu. Po završetku predavanja, veliki dio učenika se učlanio u „Klub pijača vode“, udrugu vjerojatno jedinstvenu u svijetu, koju vodi gđa. Splivalo.

Na kraju programa, učenici i nekolicina drugih posjetitelja imali su priliku poslušati kratko predavanje astronoma-animatora Zvjezdanog sela Mosor o tome što se u ovom trenutku vidi na večernjem nebu, uvjeriti se da je to uistinu tako s terase zvjezdarnice, te na koncu i baciti pogled kroz veliki teleskop na planet Jupiter i njegova četiri velika mjeseca.

❖ **Manifestaciju povodom 42. Dana planeta Zemlje**, u kojoj je sa svojim učiteljima sudjelovalo četrdesetak učenika 3. a i 3. b razreda OŠ Mertojak iz Splita, te djelatnici Hrvatskih šuma podružnice Split. Manifestacija je upriličena 20. travnja , a svrha joj je bila jačanje svijesti o prirodnom okolišu u najmlađih i razvijanje poštovanje prema njemu.

Učenici su na početku toga poučnog izleta posjetili izvor rijeke Žrnovnice, posebno nabujale nakon proljetnih kiša. Voditelj Zvjezdanog sela i samog programa Tomislav Nikolić, upoznao je djecu sa živim svijetom u tom dijelu Poljica, kao i sa značenjem vode u prirodi.

Učenici su nakon toga motivima proljeća oslikavali kolnik u podnožju Zvjezdanog sela, u blizini planinskog izvora Mali Dibić. U skladu s motom Dana planeta Zemlje koji glasi „Milijarda zelenih djela“, u vrtu pred samom zvjezdarnicom je potom uz pomoć djelatnika Hrvatskih šuma zasadeno dvadeset sadnica crnog bora. Program je nastavljen predavanjem održanim u velikoj dvorani zvjezdarnice, kojega je održala gđa. Ankica Komadina, dipl. ing. šumarstva. Tema predavanja je glasila „Šume i vode – srce i krvotok prirode“. Program je zaključen predavanjem astronoma-animatora ZSM-a Zorana Kneza, naslovljenim „Sunčev sustav“. Djeca su za cijele provedbe programa pokazala iznimno zanimanje i u njemu su aktivno sudjelovala.

❖ **Dva predavanja u sklopu manifestacije pod nazivom „Život i djelo Johanna Gutenberga i Slavoljuba Penkale“,** koju je u suradnji sa Zvjezdanim selom i Slobodnom Dalmacijom d. o. o. organizirala Zajednica tehničke kulture grada Splita. Predavanja su održana u Zvjezdarnici, 27. travnja. Prisutne je na početku programa pozdravila gđa. Maja Novaković, tajnica ZTK grada Splita, a prigodnim riječima im se potom obratio i prof. dr. Ante Markotić, predsjednik HZTK. Predavanje na temu „Od Gutenberga do globalizacije“, održao je g. Ante Tomaš, član uprave Slobodne Dalmacije, nakon čega je uslijedilo i predavanje gđe. Antice Lovrić, predsjednice ZTK grada Splita, s naslovom „Život i djelo Slavoljuba Penkale“. Nekoliko desetaka posjetitelja moglo je razgledati eksponate Tehničkog muzeja u osnivanju, uživati u nastupima klape „Dubrava“, ali i okrijepiti se jelom i pićem. Na kraju programa je, umjesto predviđenog predavanja iz astronomije, upriličeno promatranje noćnog neba s terase i iz velike kupole zvjezdarnice. Promatranje je vodio astronom-animator ZSM-a Zoran Knez.

❖ **Otvorenje poučno-turističke staze ljekovitog bilja**, 28. travnja. Ta slikovita staza, koja vodi od ceste u podnožju Makirine do same zvjezdarnice na tome podmosorskom vrhu, djelo je učenika OŠ. Srinjine, okupljenih u „Poljičkoj zadruzi“. Zadruga je organizirana u sklopu škole, a projekt je vodila Tea Radić, uz suradnju Antonija Lisice, Marite Čalete i Marije Novaković. Realizacija te građanske inicijative poetičnog naziva „Putovima ljekovitog bilja do zvijezda“, ne bi bila moguća bez finansijske potpore zaklade „Kajo Dadić“, dobivene putem javnog natječaja. Provedba projekta potrajala je od početaka veljače ove godine, a uključila je uređenje školskog vrta, izradu likovnih radova s cvjetnim motivima, učenje biljnog nazivlja u engleskom jeziku, te izradu čokolade s ljekovitim biljem! Učenici su sa svojim voditeljima duž staze prema zvjezdarnici drvenim tablama označili različito ljekovito bilje. Natpisi na tablama na pregledan način pružaju osnovne informacije o izgledu, staništu i ljekovitim svojstvima pojedinih biljaka.

Tijekom prezentacije u zvjezdarnici, posjetitelji – mahom sami učenici OŠ Srinjine – imali su priliku vidjeti dio fotografskih materijala načinjenih tijekom provedbe projekta, kao i jedan efektno montiran videozapis. Prisutnima su se s nekoliko riječi obratili i Maja Novaković, tajnica ZTK grada Splita, te prof. dr. Ante Markotić, predsjednik HZTK. Na kraju programa sve je oduševio nadahnuti i nastup klape „Tugarka“, sastavljene od bivših i sadašnjih učenica i učenika OŠ Srinjine. Posjetitelji su se imali priliku osladiti i čokoladnim kolačima s dodatkom mirisnog bilja.

❖ **Radionicu Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva (HUUZ),** u sklopu projekta pod nazivom „Poticanje poljoprivredne proizvodnje u učeničkim zadrugama“. Prva od aktivnosti uključenih u taj projekt, radionica za voditelje/ice i suradnike/ice učeničkih zadruga „Putovima ljekovitog bilja do zvijezda“, proveden je 12. svibnja u našoj Zvjezdarnici. HUUZ je tu radionicu organizirala u suradnji sa ZSM-om, OŠ Srinjine iz Srinjina i OŠ Mejaši iz Splita. U program radionice je bio uključen obilazak poučne staze „Putovima ljekovitog bilja do zvijezda“, koja od ceste u Gornjem Sitnom vodi do zvjezdarnice. Uslijedilo je predavanje Marite Čaleta, nastavnice biologije i kemije iz OŠ Srinjine i OŠ Mejaši, s temom „Ljekovite bilje Mosora“. U popodnevnim satima upriličen je i vjerojatno najzanimljiviji dio programa: radionice destilacije ljekovitog bilja, izrade čokolade s kaduljom i izrade melema za ruke!

Naravno, sastavnim dijelom radionice bila je i degustacija mirisne čokolade, kao i testiranje zaštitne kreme na bazi meda, voska i maslinovog ulja. Osim gđe. Čalete, radionicu je vodila i Josipa Banić, nastavnica biologije i kemije u OŠ Mejaši. U programu je sudjelovalo četrdesetak voditelja učeničkih zadruga iz cijele Hrvatske, kao i mladi članovi učeničkih zadruga „Lavanda“ i „Poljička zadruga“, koje djeluju pri OŠ Mejaši, odnosno OŠ Srinjine. Prethodnu večer, gosti zvjezdarnice su dobili priliku promotriti zvjezdano nebo nad Mosorom, prvo s terase zvjezdarnice, a potom i velikim teleskopom. Promatranje je vodio astronom-animator ZSM-a Zoran Knez.

❖ **Posjet učenika uključenih u „Malu školu prirode“**, koju već više godina organizira HGSS Stanica Split. Dana 18. svibnja našu Zvjezdarnicu posjetio je 21 učenik OŠ Lučac iz Splita. Pod vodstvom svoje učiteljice Nikice Sikirice, djevojčice i dječaci su najprije dva dana proveli u i oko

Planinarskog doma na Mosoru, učeći osnove orijentacije, penjanja i spašavanja, istovremeno se upoznavajući i s pojavama u kršu, s njegovom florom i faunom. Po dolasku u zvjezdarnicu, učenici, njihova učiteljica i članovi HGSS-a su prvo s terase panoramskim dalekozorima „bacili oko“ na Vickov stup, Supetar i Split, a doznali su i ponešto o poljičkom kraju u kojem se zvjezdarnica nalazi. S poviješću, zemljopisnim smještajem i ekološkom vrijednošću toga kraja, upoznao ih je tajnik ZSM-a Tomislav Nikolić, koji inače vodi i program Škole u prirodi.

Djeci su tom prilikom podijeljene i iskaznice HPD Mosor, a uručio im ih je osobno naš čuveni alpinist i pročelnik HGSS Stanice Split Stipe Božić. Usljedilo je predavanje iz astronomije s temom „Sunčev sustav“, kojega je održao astronom-animator ZSM-a Zoran Knez, a program je okončan radionicom zrakoplovnog modelarstva koju je vodio Toni Jagnjić.

❖ **Promatranje tranzita Venere preko Sunčevog diska.** U organizaciji ZSM-a, tridesetak zvjezdoljubaca okupilo se 6. lipnja u osvit dana na rtu između uvala Ovčice i Firule. Cilj im je bio vidjeti jednu od najrjeđih predvidljivih astronomskih pojava: prijelaz planeta Venere preko Sunčevog diska. Tu pojavu – tzv. tranzit Venere – imali smo priliku prije osam godina vidjeti u cijelosti, od „ulaska“ planeta na disk Sunca, pa do njegova „silaska“, dok smo od ovogodišnjeg tranzita iz naših krajeva mogli promatrati jedino završnih sat vremena. Čim se Sunce u približno 5:50 h pomolilo iza mosorskog grebena, usmjerili smo k njemu svoja dva teleskopa. Smjesta smo na disku naše zvijezde, gore desno od njegova središta, uočili pravilni crni krug planeta Venere!

Tranzit smo promatrali na tri načina: prostim okom, metodom projekcije i kroz teleskop. Venerina prividna veličina na nebu je u trenutku tranzita (tj. donje konjunkcije) dovoljna da ju se može nazrijeti i prostim okom, dakako

ako u Sunce gledamo kroz zaštitne folije ili neki drugi jaki filter. Refraktorski teleskop (90 mm) smo iskoristili za najsigurniji pristup promatranju Sunca. Njime smo Sunčev disk, brojne pjege na njemu i sam crni Venerin krug projicirali na bijeli zaslon, tako da je prizor istovremeno mogao vidjeti veći broj promatrača, i to bez ikakve opasnosti za vid. Reflektor (20 cm) smo, pak, opremili filterom, tako da je tranzit kroz njega mogao biti viđen i neposredno, gledanjem kroz okular. Venera je sa Sunčevog diska sišla nekoliko minuta prije 7 sati, čime je bio okončan njen posljednji tranzit kojega ćemo imati prilike vidjeti za našeg života. Naime, sljedeći takav događaj bit će vidljivi

v sa Zemlje tek 2117. g, ali čak ni tada neće biti moguće vidjeti ga iz naših krajeva. Tek će 2125. g. iz južne Europe biti vidljiv sam početak tranzita, ali kako će se to zbiti u prosincu, dobri su izgledi da će zbog oblačnog vremena i taj tranzit izmaknuti promatračima u našim krajevima! Prvi sljedeći tranzit Venere koji će iz Splita biti vidljiv u cijelosti, zbit će se tek 11. lipnja 2247. g! Zbog toga je bilo posebno vrijedno vidjeti ova dva tranzita koja su se zbila na početku 21. stoljeća.

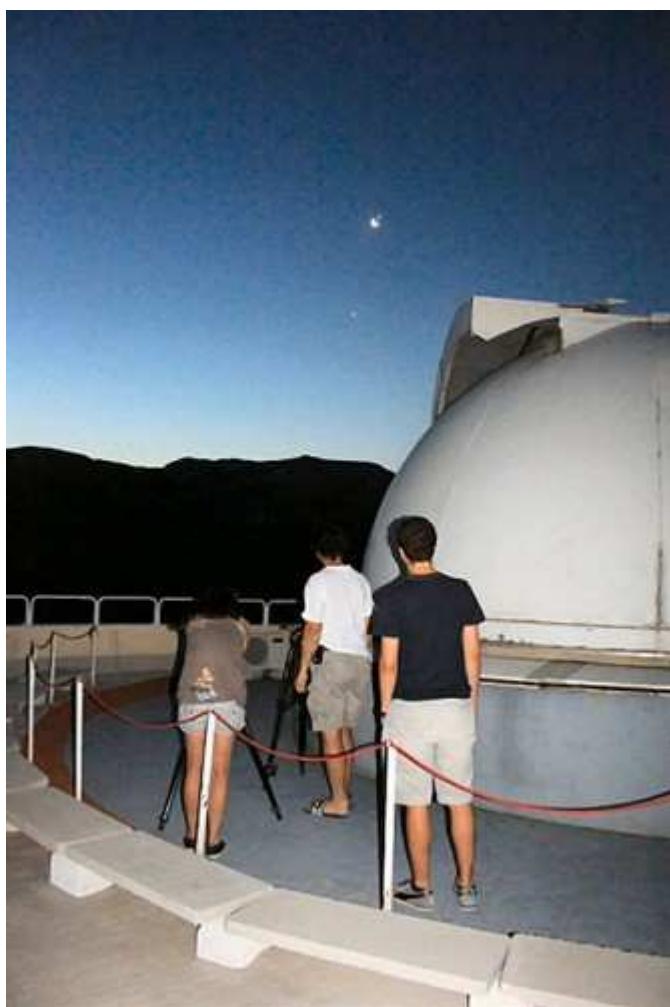
❖ **Predavanja za studente Pomorskog fakulteta u Splitu.** Suradnja započeta prošle, nastavljena je i ove godine. Ukupno 130 studenata, podijeljenih u tri skupine i pod vodstvom prof. Zvonimira Lušića, posjetilo je 3. i 10. svibnja, te 12. lipnja našu Zvjezdarnicu. Još jednom je bila riječ o polaznicima usmjerjenja pomorske nautike, pomorskog menadžmenta, pomorske tehnologije jahta i marina, te pomorskih sustava i procesa.

Za sve studente je upriličeno predavanje kojim ih se željelo na pristupačan način upoznati s osnovama astronomije, poput izgleda našeg noćnog neba ili udaljenosti među svemirskim objektima. Kada su to vremenski uvjeti dopustili, studenti su s terase obavili i vježbu rukovanja sekstantom, a odatle ih je po spuštanju mraka njihov domaćin - astronom-animator ZSM-a Zoran Knez - upoznao i s rasporedom planeta, najsjajnijih zvijezda i zviježđa. Posjeti su okončani promatranjem planeta Saturna, obavljenim teleskopom pod velikom kupolom zvjezdarnice.

❖ **Promatranje okultacije planeta Jupitera našim Mjesecom.**

Mjesec je izjutra 15. srpnja prošao između nas i toga divovskog planeta, te ga je na malo manje od sat vremena potpuno prekrio - tj. okultirao! Dakako, zajedno s Jupiterom, bila su pokrivena i njegova četiri velika mjeseca. Jupiter je počeo nestajati iza Mjeseca u približno 3:20 h, a ponovno je izronio iza tamne strane našeg prirodnog satelita u 4:15 h. Zbog vremena kada je do okultacije došlo, na Zvjezdarnici nije bilo upriličeno javno promatranje, već je u njemu sudjelovalo jedino četvero mladih

polaznika Male škole astronomije - Arbi, Mirko, Stella i Zvonimir – te njihov domaćin, astronom-animator ZSM-a Zoran Knez. Početak okultacije je donio puno frustracije, budući je dugo iščekivani događaj bio posve neočekivano pokvaren iznenadnom pojavom oblaka i jakim vjetrom. Međutim, izlazak Jupitera i njegovih mjeseca iza Mjesečevog diska zbio se na vedrom nebu, u samo praskozorje. Prizor je bio čudesan, a uveličali su ga

i planet Venera i sjajno oko Bika, zvijezda Aldebaran!

Prethodnog popodneva je promatrano i Sunce, odnosno velika pjega na njegovoju južnoj polukugli. Pjega je bila duga oko tri Zemljina promjera, a široka jedan, te je bila lako vidljiva i prostim okom, kroz jaki filter.

❖ **Predavanje g. Ante Radonića, voditelja planetarija Tehničkog muzeja u Zagrebu, a s temom „Letovi na Mars“, te promatranje meteorskog roja Perzeida.** Predavanje je održano 12. kolovoza, a povod mu je bilo uspješno slijetanje NASA-inog robota Curiosity na Mars, kome je bila posvećena i većina predavanja. Velika dvorana zvjezdarnica je bila premala da primi sve zainteresirane, njih oko tri stotine.

Iscrpno izlaganje g. Radonića, bilo je nagrađeno zdušnim odobravanjem nazočnih. Nakon predavanja, posjetitelji su s terase zvjezdarnice promatrali meteore iz roja Perzeida, kojih je bilo najviše upravo toga dana. Svježina planinskog zraka bila je za sve dobrodošla promjena nakon dugotrajnih ljetnih sparina, no promatranje je nažalost potkraj večeri bilo pokvareno djelomičnom naoblakom.

❖ **Dva predavanja udruge Crometeo**, održana 24. studenog u Zvjezdarnici. Crometeov tim je održao dva vrlo uspješna predavanja, te otvorio izložbu fotografija meteorološke tematike "Meteorološki kontrasti 3" koja već godinu dana uspješno putuje kroz Hrvatsku, a premijerno je prikazana prošle godina u prostorijama Fotokluba Split.

Puna velika dvorana mosorske zvjezdarnice svjedoči popularnosti ove udruge koja broji sve više članova, zaljubljenika u vremenske (ne)prilike. Događaj je počeo pozdravnim riječima Maje Novaković, tajnice Zajednice tehničke kulture grada Splita, koja je svim posjetiteljima poželila dobrodošlicu, te otvorila izložbu. Nakon toga je Rade Popadić, osnivač udruge Crometeo koja sljedeće godine slavi 10 godina postojanja, održao predavanje pod nazivom "Prezentacija klime Mosora".

Drugo predavanje održao je profesor nautike i istaknuti član Crometeovog tima, g. Ivan Toman iz Zadra. Predavanje prof. Tomana je bilo naslovljeno

s "Predviđanje opasnih meteoroloških pojava".

Izložba fotografija ostaje u zvjezdarnici barem do konca godine, tako da je mogu vidjeti svi posjetitelji.

❖ **Izvanučioničku nastavu prirode i društva za studente pete godine Filozofskog fakulteta iz Splita.** Unatoč lošem vremenu, program u sklopu vježbi iz kolegija „Izvanučionička nastava prirode i društva“ proveden je 1. prosinca. Prisustvovalo mu je petnaestak studenata Odsjeka za učiteljski studij. Spomenuti kolegij na navedenom fakultetu vodi doc. dr. sc. Vesna Kostović-Vranješ.

U okviru nastave, studenti su posjetili izvor rijeke Žrnovnice, gdje im je voditelj programa Male škole u prirodi i tajnik Zvjezdanog sela Mosor Tomislav Nikolić održao kraće predavanje o važnosti voda, te o biljnem i životinjskom svijetu na i u okolini izvora. Studenti su prije toga posjetili muzej Poljica i crkvu sv. Ciprijana u Gatima, kroz koje ih je proveo župnik

don Vlade Đuderija. Na putu do zvjezdarnice, studenti su obišli i neke od znamenitih crkava poljičkog kraja. Ispred crkvice Sv. Jure na Gradacu im je o Poljicima i Poljičkoj republici pripovijedao Bože Ujević, ravnatelj OŠ Kamen-Šine. Don Jakoslav Banić, župnik Dubrave i Gornjeg Sitnog, im je, pak, o povijesti toga kraja govorio pred crkvama Sv. Arnira u Dubravi i Sv. Klementa u Gornjem Sitnom.

Kako je 1. prosinca ujedno i Svjetski dan borbe protiv AIDS-a, za studente je u velikoj dvorani zvjezdarnice upriličeno i predavanje o toj zasad neizlječivoj bolesti. Predavanje s temom “Što je AIDS i otkuda se pojavio”, održala je dipl. soc. Anita Čudina iz Crvenog križa Grada Splita.

Zvjezdano selo Mosor se i ove godine uključilo u programe **Dana tehničke kulture**, i to u dva navrata: 14. ožujka i 29. studenog. Prva takva manifestacija održana je ove godine u OŠ „Kamešnica“, u Otoku pokraj Sinja, dok je druga upriličena u prostorijama Srednje škole Brač, u Supetru.

Nakon prigodne svečanosti otvorenja u OŠ „Kamešnica“, zainteresirani učenici su najprije sudjelovali u prvom dijelu programa iz robotike, da bi potom za njih bilo održano i predavanje iz astronomije. Predavanje s temom "Proljetni susret planeta" održao je astronom-animator ZSM-a Zoran Knez, a ono je bilo usredotočeno na konjunkciju Venere i Jupitera na našem večernjem nebu. Nakon predavanja, sedamdesetak prisutnih učenika je dobilo priliku i baciti pogled kroz 20-centimetarski teleskop, i to k planetu Jupiteru i njegovim velikim mjesecima.

Manifestacija je u Supetru – u organizaciji Zajednice tehničke kulture Županije splitsko-dalmatinske, OŠ Supetar, Srednje škole Brač i radiokluba "Vidova Gora" – započela pozdravnim govorima predsjednika ZTK SD

županije g. Ivice Pivačića i tajnice gđe. Maje Novaković, uz prisutnost g. Tomislava Nikolića, tajnika Zvjezdanog sela Mosor, te Zorana Kneza i Tonija Jagnjića, voditelja radionice astronomije, odnosno robotike i modelarstva. Iako su prosvjetni radnici toga dana imali obustavu rada, odaziv mladih bio je neobično velik. Začas su bila ispunjena dva razreda gdje su održane radionice iz robotike i astronomije, dok je radionica za mlade modelare održana nakon toga, uz veliki broj prisutnih znatiželjnika.

Predavanje iz astronomije s temom „Sunčev sustav“ je održao astronom-animator ZSM-a Zoran Knez. On je upoznao prisutne učenike s osnovnim svojstvima najvećih tijela u Sunčevom sustavu, rasporedom i gibanjem planeta i nekim od najvažnijih međuplanetnih svemirskih letjelica koje su djelatne u ovom trenutku.

I ove godine je naša polaznica Male škole astronomije **Stella Vješnica** s uspjehom nastupila na natjecanjima iz astronomije. Državna razina toga natjecanja održana je u vremenu od 6. do 9. svibnja ove godine, u rovinjskoj srednjoj školi „Zvane Črnje“. Stella je ponovila prošlogodišnji uspjeh i još jednom se plasirala na drugo mjesto! Mentor joj je bio astronom-animator ZSM-a Zoran Knez. Državna razina natjecanja ne uključuje test znanja, već jedino usmenu prezentaciju praktičnog rada, uz izlaganje unaprijed pripremljenog plakata. Tema Stellinog rada bila je ove godine „Prividne promjene ophodnog vremena Jupiterovog mjeseca Ije“.

Natjecanje su organizirali Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Agencija za odgoj i obrazovanje i Hrvatsko astronomsko društvo. Na čelu državnog povjerenstva zaduženog za ovo natjecanje bili su prof. dr. sc. Danko Slobodan Bosanac i Mladen Buljubašić, prof. Za sve natjecatelje i

njihove mentore su u sklopu boravka u Istri bila organizirana i dva izleta, prvi u Tičan, do tamošnje nove zvjezdarnice (na slici), a drugi brodom na Crveni Otok.

Stella je zaslužna i za to da od ove godine, ZSM ima i svoj profil u sklopu društvene mreže **Facebook!** Tu je stranicu ona samoinicijativno pokrenula, a sama je i održava.

Stranica se nalazi na adresi:

<http://www.facebook.com/pages/Zvjezdano-selo-Mosor/135244306570093>

Pored ovih javnih djelatnosti, kao i uvijek su obavljani i redoviti poslovi na održavanju objekta Zvjezdarnice, a ulagani su i naporci da se još uvijek ne u potpunosti asfaltirana prilazna cesta održi u uporabljivom stanju.

Ni ove godine nije zanemarena suradnja sa sredstvima javnog informiranja, kako lokalnim, tako i onima na državnoj razini. Zaposlenici udruge su višekratno na različite načine sudjelovali u radijskim i televizijskim emisijama - primjerice, promatranje tranzita Venere koje smo upriličili, bilo je uključeno u reportažu TV Nove - a u novinama i na internetskim portalima je objavljen i veći broj njihovih članaka.

